

Turun kaupunki
Ympäristö- ja kaavoitusvirasto
Puolalankatu 5
20100 Turku

Muistutus
2.12.2010

Viite: Kuulutus kaavaluonnoksen nähtävilläpidosta (Turun Sanomat 6.11.2010)

Asia: Muistutus Hirvensalon osayleiskaavaluonnokseen (13/2007)

Turun kaupunginhallitus on 4.10.2010 § 546 päättänyt hyväksyä 21.5.2010 päivätyn osayleiskaavaluonnoksen ympäristö- ja kaavoituslautakunnan 28.9.2010 § 478 kohdalla päättämin muutoksin, ja että osayleiskaavaluonnos asetetaan julkisesti nähtäväksi mielipiteiden ilmaisemista varten. Samalla kaupunginhallitus on päättänyt antaa ympäristö- ja kaavoitusviraston ja Kiinteistöliikelaitoksen tehtäväksi kaavassa esitetyn uuden sillan (Uittamonsilta) suunnittelun käynnistämisen siten, että kaupunginhallitus voi tehdä asiasta periaateratkaisun maaliskuun 2011 loppuun mennessä.

Tämän johdosta esitämme muistutuksenamme seuraavaa:

Hirvensalon uutta siltaa ei tule mantereen puolella rakentaa kaupunginhallituksen hyväksymässä osayleiskaavaluonnoksessa esitettyyn paikkaan. Osayleiskaavaluonnoksessa ei ole selvitetty yleiskaavalle maankäyttö- ja rakennuslaissa asetettuja sisältövaatimuksia eikä vaikutuksia ympäristöön mantereen puolella tavalla, joka täyttäisi maankäyttö- ja rakennuslain asettamat vaatimukset.

Osayleiskaavaluonnoksen valmistelussa on teetetty 24.3.2009 päivätty arviointi Hirvensalon uuden sillan (Uittamonsillan) vaikutuksista mantereen puolella. Arviointi ei ole kuitenkaan riittävän laaja ja kattava todellisten vaikutusten selvittämiseksi. Arvioinnissa tehdyt johtopäätökset eivät myöskään ole olennaisilta osin perusteltuja edes arvioinnissa esitettyjen seikkojen valossa. Ne eivät tue sillan rakentamista mantereen puolella esitettyyn paikkaan.

Uittamonsillan mantereen puoleisen pään sijainti

Yleiskaavaluonnoksen mukaan Uittamonsilta kiinnittyy mantereen puolella Akumentinpuistoon. Akumentinpuisto on alun perin hetteistä ranta-aluetta (vanha merenlahti) ja entistä kaatopaikan aluetta, joka sittemmin on täytetty erilaisella yhdyskuntajätteellä. Sillan mantereen puoleisten vaikutusten arvioinnissa todetaan, että kevyen liikenteen yhteyden toteuttaminen Pitkäsalmen rantaan sillan alitse on hankala ja kallis toteuttaa heikkojen pohjarakentamisolojen takia. Heikkojen pohjarakentamisolojen vuoksi kyseinen ranta-alue ei ole myöskään sopiva sillan ja sitä varten tarvittavien rakenteiden rakentamiselle.

Merenlahtea ja kaatopaikkaa täytettäessä on tietävästi käytetty muun muassa asbestipitoista rakennusjätettä. Alueen käyttäminen sillan rakentamiseen johtaisi näiden ihmisten terveydelle haitallisten aineiden esiin nostamiseen ja käsittelyyn. Kaatopaikan ja merenlahden täyttämiseen käytetty aines olisi tarkkaan selvitettävä, ennen kuin minkäänlainen rakentaminen olisi sille mahdollista. Akumentinpuiston alue ei näistäkään syistä ole sovelias sillan sijaintipaikaksi.

Liikenne ja katuverkko

Uittamonsillan mantereen puoleisten vaikutusten arvioinnissa todetaan, että liikennemäärät lisääntyvät sillan myötä varsinkin Eteläkaarella ja Ispoisten puistotiellä. Arvioinnin mukaan näiden välityskyky on kuitenkin riittävä lisääntyvälle liikenteelle. Tämä ei tule pitämään paikkaansa, eikä lisääntyvän liikenteen vaikutuksia näiden katujen varsilla oleville kiinteistöille, asukkaille ja yrityksille ja yhteisöille ole kaavan valmistelussa riittävästi selvitetty.

Eteläkaari ja Ispoisten puistotie ovat jo tällä hetkellä siinä määrin vilkkaasti ruuhka-aikana aamuin ja illoin liikennöityjä väyliä, että niille pääsy risteäviltä kaduilta ja teiltä on vaikeaa. Kummassakin kadussa on kaksi kaistaa, yksi kumpaankin suuntaan. Lisäkaistojen rakentaminen ei ole mahdollista jo olemassa olevan rakentamisen ja maaston johdosta. Esimerkiksi Eteläkaarelda Katariinan asuntomessualueelle vasemmalle kääntyessä kääntyvä ajoneuvo tukkii kadun takana tulevilta ajoneuvoilta, koska katu on niin kapea, että takaa tulevat eivät voi ohittaa kääntyvää ajoneuvoa. Vastaan tulevan liikenteen nykyisestäään vilkastuessa kääntymismahdollisuutta odottava ajoneuvo estää liikenteen kulun täydellisesti pitkäksi aikaa ja haittaa huomattavasti autoliikenteen sujuvuutta. Sillan mantereen puoleisten vaikutusten arvioinnissa todetaan, että Uittamon sillan ja saarten uusi maankäyttö lisää liikennemääriä eniten Eteläkaarella, jolla liikenne joillakin osilla kolminkertaistuu. Tämän kolminkertaistuvan liikenteen vaikutuksia nyt jo aamu- ja ilta-aikaan ruuhkaisella Eteläkaarella ei ole lainkaan osayleiskaavan valmisteluaineistossa eikä sillan mantereen puoleisten vaikutusten arvioinnissa selvitetty.

Muutoinkaan ei Uittamonsillan tuoman liikenteen vaikutuksia Eteläkaaren ja Ispoisten puistotien varrella ja sen sujuvuutta niillä ole tosiasiasa selvitetty. Huomiota mantereen puolella on kiinnitetty Uittamonsillan / Ispoisten puistotien / Eteläkaaren, Vähäheikkiläntien / Askaistentien / Ispoisten puistotien ja Hirvensalon puistotien / Vähäheikkiläntien liittymiin, Myllyhahteen tunneliin sekä Myllysiltaan ja Martinsiltaan keskustassa sekä Stålarmin kadun-Martinkadun-Kuninkaankarttononkadun valo-ohjattuihin liittymiin. Sen sijaan uuden sillan vaikutuksia ei ole selvitetty Eteläkaarella ja Ispoisten puistotiellä eikä niiden risteyksissä ja niihin risteävillä kulkuväylillä. Vaikka arvioinnissa todetaan liikenteen kolminkertaistuvan Eteläkaarella, puuttuvat siitä kokonaan selvitykset Eteläkaaren kyvystä vastaanottaa koko pituudeltaan lisääntyvää liikennettä.

Sillan mantereen puoleisten vaikutusten arviointi sivuuttaa käytännöllisesti kokonaan liikenteen lisääntymisen vaikutukset jalankulkuun ja jalankulkijoiden turvallisuuteen. Tälläkin hetkellä Ispoisten puistotien ja Eteläkaaren ylittäminen turvallisesti jalkaisin on vilkkaan liikenteen ja korkeiden nopeuksien takia vaikeaa, eikä tähän ole saatu tehdyistä aloitteista huolimatta korjausta. Uittamonsillan ja sen aiheuttaman lisääntyvän liikenteen vaikutusalueella sijaitsevat Uittamon, Ispoisten ja Haritun ala-asteen koulut. Arvioinnissa todetaan, että ala-asteen koulut sijaitsevat sellaisissa paikoissa, että useimpien lasten ei tarvitse ylittää vilkkaimpia katuja. Kuitenkin omakotiasutus sijaitsee suurelta osin siten, että lasten on kouluun päästäkseen ylitettävä joko Ispoisten puistotie tai Eteläkaari. Osayleiskaavavaluonnos jättää liikenteen vaikutukset jalankulkuun ja pienimpien koululaisten liikenneturvallisuuteen vaille niille kuuluva huomiota.

Osayleiskaavavaluonnos painottaa toimivaa joukkoliikennettä Hirvensalon ja mantereen välillä sekä sen toimivuutta henkilöautoliikennettä vähentävänä tekijänä. Uuden sillan rakentaminen on jo lähtökohtaisesti ristiriidassa tällaisen tavoitteen saavuttamisen kanssa. Uusi silta tuskin muuttaa Hirvensalon asukkaiden liikkumistottumuksia henkilöautoilusta julkisen liikenteen suuntaan, kun

liikenteen ruuhkautuminen nykytilanteessakaan ei ole ohjannut asukkaita käyttämään joukkoliikennettä. Uusi silta päinvastoin luo henkilöautoliikenteelle entistä paremmat edellytykset.

Osayleiskaavan liikenneverkon suunnittelun yhteydessä on aineiston mukaan tehty liikennemallitarkasteluja saarten asutuksen aiheuttamista matkoista ja niiden kulkutavoista nykytilanteessa sekä tulevaisuudessa asukasmäärän saarella kasvaessa ja liikennejärjestelmän muuttuessa. Matkoista on arvioitu tulevaisuudessakin tehtävän 70-75 % henkilöautoilla ja 10-15 % bussilla. Matkoista lähes 80 % ovat saarten ja mantereen välisiä matkoja. Arviolta noin puolet Hirvensalon asukkaiden tekemistä työ-, opiskelu- ja asiointimatkoista suuntautuu tarkastelujen mukaan Turun keskustaan ruutukaava-alueelle. Lisäksi suuri osa asukkaiden muualle suuntautuvista matkoista kulkee keskustan kautta. Näiden tarkastelujen perusteella on aivan ilmeistä, että Uittamonsilta ei tule johtaessaan pääosin samoihin jo nykyisin ruuhkautuneisiin katuverkon osiin ruutukaava-alueelle millään tavalla lieventämään niiden ruuhkautumista ja sen haittoja. Kun uusi silta tämän lisäksi antaa entisestään paremmat mahdollisuudet henkilöautoliikenteelle, tilanne ei muutu nykyistä paremmaksi vaan päinvastoin. Henkilöautoliikenne tulee säilymään ja lisääntymään, jos sille luodaan edellytyksiä, vaikka joukkoliikenne olisi ympäristön ja liikenteen kannalta turvallisempi ja sujuvampi vaihtoehto ja yleiskaavan tavoittelema tilanne.

Arvioinnissa viitataan niihin järjestelyihin, joita on tehty nykytilanteessa saarten liikenteen joustavoittamiseksi mantereella Vähäheikkiläntietä käyttämällä. Arvioinnissa ei sen sijaan ole selvitetty Vähäheikkiläntien välityskyvyn ja tämän reittivaihtoehdon käyttämismahdollisuuksien parantamista nykyistäkin laajemmin.

Selvittämättä ovat osayleiskaavaluonnoksen valmisteluaineistossa myöskin mahdollisuudet nykyisen sillan välityskyvyn parantamiseksi, vaikka sillan kaikkea potentiaalia ei ole vielä hyödynnetty. Helsingissä on tultu liikenteellisesti toimeen yhdellä sillalla Lauttasaaren ja mantereen välillä, vaikka asukas- ja liikennemäärät ovat huomattavasti suuremmat. Osayleiskaavaluonnoksen valmisteluaineistossa ei ole selvitetty vanhan Hirvensalon sillan pohjan hyväksikäyttöä yhtenä mahdollisuutena liikenteen järjestämisessä.

Liikenteen vaikutusten ja sen toimivuuden arviointi vaatii kauttaaltaan esitettyä seikkaperäisempää ja kattavampaa selvittämistä yleiskaavaprosessissa, jotta maankäyttö- ja rakennuslain asettamat vaatimukset täyttyvät. Hirvensalon osayleiskaavassa esitetty uusi silta lisää liikennettä ja samalla hajauttaa taajamarakennetta. Tämä johtaa maankäyttö- ja rakennuslain tavoitteiden vastaiseen tulokseen. Liikenteelliset ratkaisut tulisikin hakea olemassa olevassa tilanteessa joukkoliikenteen kehittämisellä ja asettamalla se selkeästi etusijalle henkilöautoiluun nähden.

Vaikka Uittamonsillan vaikutusten arvioinnissa on keskitytty siinä esitetyn mukaisesti liikenteellisten vaikutusten arviointiin, sisältää se kuitenkin myös joidenkin muidenkin vaikutusten arviointia. Näiltäkään osin arviointi ei riitä täyttämään Hirvensalon ja Satava-Kaksikerran uuden maankäytön ja sen edellyttämän uuden sillan vaikutusten selvittämisen puutetta mantereen puolella, mitä varten se on laadittu.

Melu-, saaste- ja muut ympäristöhaitat

Uittamonsillan mantereen puoleisten vaikutusten arvioinnissa todetaan, että uuden sillan tulo muuttaa nykyisin hyvin hiljaisen ranta-alueen luonnetta. Siinä todetaan lisäksi, että jo nykytilanteessa suojaustarvetta melulta on runsaasti muun muassa Eteläkaarella ja Ispoisten puistotiellä. Uuden sillan rakentaminen vaikuttaa siten merkittäväällä tavalla niiden varrella olevien alueiden asukkaiden olosuhteisiin. Luonnonläheisyys ja rauhallisuus ovat olleet kuitenkin

asukkaiden merkittäviä perusteita valita Ispoisten, Uittamon ja Katariinan kaupunginosat asuinalueikseen.

Meluhaittojen poistamiseksi arvioinnissa esitetään ajonopeuksien alentamista, hiljaisen asfaltin käyttämistä teiden päällysteenä, meluaitojen ja -vallien rakentamista sekä rakennusten äänierityksen parantamista. Näiden keinojen tehoa ei ole kiistatta selvitetty. Meluaitojen ja -vallien rakentaminen olemassa olevan asutuksen keskellä oleville kapeille väylille on sekä tilan käytön kannalta että maisemallisesti ja alueiden viihtyisyyden kannalta mahdoton tehtävä toteuttaa siten, että nämä arvot edes osaksi säilyisivät. Olemassa olevan rakennuskannan äänierityksen parantaminen on sekä vaikeaa että suuria kustannuksia vaativaa, eikä niitä voida kohtuudella vaatia kunnan asukkailta yhden kunnan alueen yleiskaavoituksen vaikutusten vähentämiseksi toisaalla.

Osayleiskaavaluonnoksen valmistelussa ei ole ollenkaan selvitetty niitä muutoksia ja haittoja, joita Uittamonsillan johdosta lisääntyvä liikenne aiheuttaa lähialueilla ilman ja meriveden laadulle.

Alueen merkitys virkistysalueena

Pitkäsalmen ranta, Katariinan, Uittamon ja Ispoisten ranta-alue sekä viereinen Katariinanlaakson luonnonsuojelualue ovat kaikkien kaupunkilaisten ja lähistön asukkaiden merkittäviä virkistysalueita. Meren jäätyessä pakkastalvina Pitkäsalmi muodostaa paljon käytetyn hiihtoreitin. Ispoisten uimaranta on ainoa mantereella ja kaupungin itäpuolella oleva yleinen uimaranta, jota kesäisin käytetään aktiivisesti. Pitkäsalmen rannalla toimivat melonta- ja soutuseurat soutu- ja melontakeskuksessa sekä Turun Avantouimarit ry omistamassaan sauna- ja kahvilarakennuksessa. Pitkäsalmen ranta tarjoaa tällä hetkellä ainoan mantereen puoleisen vapaana olevan rantayhteyden. Uittamon sillan rakentaminen haittaa ja vaikeuttaa merkittävästi alueen ja rantojen sekä uimarannan käyttöä yhdistysten ja kaupunkilaisten harjoittamaan virkistykseen, liikuntaan ja ulkoiluun.

Tehdyssä arvioinnissa todetaan, että uuden sillan estevaikutus virkistyskäytölle jää melko vähäiseksi. Johtopäätös perustuu kuitenkin ylimalkaiseen ja täysin riittämättömään selvitykseen. Vain liikenteestä johtuvan lisääntyvän melun vaikutuksia virkistyskäyttöön käsitellään edes jotenkin sillan mantereella aiheuttamien vaikutusten arvioinnissa. Muunlainen sillan ja liikenteen aiheuttama haitta sekä rannalla toimiville yhdistyksille ja seuroille että rannan ja ranta-alueiden virkistyskäytölle jää täysin selvittämättä.

Turun Avantouimarit ry:n tarkoituksena on sääntöjensä mukaan muun muassa luoda mahdollisuuksia talviuinnin harrastamiseen. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys ylläpitää Pitkäsalmen rannalla avointa uimapaikkaa, saunaa ja liikuntatiloja. Toimintansa tukemiseksi yhdistys harjoittaa kahvilatoimintaa ympäri vuoden, myös kesäisin, ja vuokraa pienimuotoisesti omistamiaan sauna- ja liikuntatiloja. Yhdistys on ainoa talviuintimahdollisuuden tarjoava yhdistys ja Pitkäsalmen ranta ainoa talviuintiharrastukseen käytettävissä oleva uimapaikka kaupungin mantereen puoleisella alueella. Yhdistyksessä on noin 750 jäsentä ja sen tarjoamia palveluja käyttää säännöllisesti suunnilleen saman verran yhdistykseen kuulumattomia uimareita. Uittamonsilta liikennejärjestelyineen heikentäessään yhdistyksen saunan ja kahvilan saavutettavuutta ja rannan virkistyksellistä ja maisemallista arvoa haittaa samalla merkittävästi yhdistyksen mahdollisuuksia tarkoituksensa toteuttamiseen ja sen taloudellisia edellytyksiä.

Kaiken kaikkiaan silta liittymineen ja muine liikennejärjestelyineen haittaa olennaisesti rannan ja siellä olevien toimintojen ja virkistyskäytön saavutettavuutta sekä muuttaa ilman ja meriveden laatua. Silta ja liikennejärjestelyt muuttavat peruuttamattomasti maisemaa sekä ympäristöä ja sen virkistyksellistä arvoa.

Luomoksen mukaan Uittamonsillan kautta syötetään mantereelle 10 600 - 14 200 ajoneuvoa vuorokaudessa. Tällaisen liikennemäärän tuominen virkistyskäyttöön varatulle alueelle ei voi tapahtua säilyttäen alueen käyttötarkoitus. Sillan rakentaminen ei siten ole mahdollista esitettyyn paikkaan.

Sillan rakentamisen ja liikenteen moninkertaisen lisääntymisen vaikutuksia näiden alueiden virkistyskäyttöön ei ole osayleiskaavaluonnoksessa ja siihen liittyvissä asiakirjoissa riittävästi selvitetty.

Katariinanlaakson luonnonsuojelualue ja Akumentinpuisto

Natura 2000 -alueeseen kuuluva Katariina luonnonsuojelualue on sekä kaupunkilaisille että valtakunnallisesti merkittävä luonnonsuojelualue. Uittamonsilta tarvittavine rakenteineen ja liittymineen sijaitsee aivan luonnonsuojelualueen kupeessa. Niin ikään Rauvolanlahden Natura-alue sijaitsee noin 250 metrin etäisyydellä sillasta. Sillan vaikutusten arviointi sisältää vain yleisluontoisen väittämän siitä, että melutaso jää alle ohjearvojen eikä vaaranna Natura-alueiden luontoarvoja.

Sillan vaikutusten arvioinnin mukaan liikenteen melu kuuluu päiväaikaan 45dB-50 dB:n voimakkuudella Natura-alueella, mikä on arvioinnin mukaan alle ohjearvon. Tämä ei pidä kuitenkaan paikkaansa. Virallisella luonnonsuojelualueella, jollaiseksi kaikki kysymyksessä olevat Natura-alueetkin on kokonaisuudessaan tarkoitusta perustaa, melutaso ei päiväsaikaan kuitenkaan saa nousta yli 45 dB. Tämän on korkein hallinto-oikeus vahvistanut Turun satamaa ja sen Ruissaloon kohdistamaa melutasoa koskevan ratkaisun sisältävällä ympäristölupapäätöksellään. Päätöksessä Natura-alueet on tältä osin rinnastettu luonnonsuojelualueisiin.

Osayleiskaavan valmistesasiakirjoista puuttuvat siis täysin selvitykset sillan ja liikenteen lisääntymisen vaikutuksista näille herkille alueille, niiden linnustoon, muuhun eläimistöön ja kasvillisuuteen. Luonnonsuojelulain 65 §:n edellyttämää arviointia Natura-alueen ulkopuolisen hankkeen ja suunnitelman haitallisista vaikutuksista ei ole tehty.

Akumentinpuiston yleissuunnitelma on hyväksytty kiinteistö- ja rakennuslautakunnassa 1.4.1992, mutta suunnitelmaa ei ole toteutettu. Eräissä Akumentinpuistoon kohdistuneisiin aloitteisiin ja hakemuksiin liittyvissä lausunnoissa todetaan Akumentinpuistosta muodostuneen arvokas lintujen pesimäalue, jonka maankäyttömuutokset edellyttävät linnuston, putkilokasvien, perhoslajiston ja idänhepokattiesiintymän selvittämistä (esim. Ympkaalk § 516, 08.08.2006). Osayleiskaavaluonnoksesta puuttuvat täysin myös selvitykset sillan ja moninkertaisesti lisääntyvän liikenteen vaikutuksista Akumentinpuiston luontoarvoihin.

Kunnan asukkaiden tasavertainen kohtelu

Perusteena Hirvensalon osayleiskaavaluonnoksessa esitetyle Uittamonsillan rakentamiselle on esitetty tarve järjestää Hirvensalon ja Satava-Kaskerran saarten asukkaiden liikkuminen saarten ja mantereen välillä. Erityinen syy uusille järjestelyille on saarten asukasmäärän kasvun mahdollistaminen nykyisestä noin 8 300 asukkaasta yleiskaavassa esitettyjen vaihtoehtojen mukaan joko 20 700 tai 30 000 asukkaaksi. Uusien liikennejärjestelyjen hyödyt kohdistuvat pelkästään saarten asukkaiden hyväksi.

Uittamonsillan ja sen aiheuttaman liikenteen kasvun haittavaikutukset kohdistuvat erityisen raskaasti Katariinan, Uittamon ja Ispoisten asukkaisiin ja näillä alueilla toimivien yritysten ja yhteisöjen toimintaan.

Uittamonsillan vaikutuksista mantereen puolella tehty arviointi toteaa yleisellä tasolla tämän tilanteen. Ihmisiin kohdistuvien sillan vaikutusten arviointia koskeva osio tätä selvitystä on kuitenkin ylimalkainen, eikä siinä niin kuin ei koko osayleiskaava-alueuonnoksessa ole tuotu esille asianmukaisella ja riittävällä tavalla uusien liikennejärjestelyjen merkitystä ja vaikutusta niiden alueiden ja asukkaiden olosuhteisiin, jotka sijaitsevat näiden järjestelyjen vaikutusalueella. Päähuomio valmisteluasiakirjoissa on kaiken kaikkiaan vain saarten ja niiden asukkaiden olosuhteissa.

Hirvensalon osayleiskaava-alueuunnos ei toteuta kuntalaisten yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

Yhteenveto

Esittämillämme perusteilla vastustamme Uittamonsillan rakentamista osayleiskaava-alueuunnoksessa esitettyyn paikkaan. Sillan rakentamiselle ei sen laajat haittavaikutukset huomioon ottaen ole esitetty asiallisia eikä muitakaan perusteita.

Turussa, 2. päivänä joulukuuta 2010

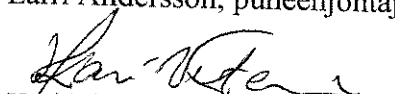
Turun Avantouimarit ry
Rykmentintie 51
20740 Turku

Sirkka Perho, puheenjohtaja

Liisa Purho, sihteeri

Ispoisten omakotiyhdistys ry
Larri Andersson
Ispoisten kiertotie 56 b
20880 Turku

Larri Andersson, puheenjohtaja

Kari Virtanen, sihteeri